

**ДИГИТАЛИЗАЦИЯТА В
БЪЛГАРСКИТЕ
БИБЛИОТЕКИ**

**РАДКА КАЛЧЕВА
РБ "ПЕНЧО СЛАВЕЙКОВ"**

ABLE, 5 ЮНИ 2013 Г.

ДИГИТАЛИЗАЦИЯТА В БЪЛГАРИЯ

Българското правителство публикува:

- ◆ на 29 февруари 2008 г. Доклад^(*), разглеждащ предприетите действия, свързани с прилагането на Препоръката на ЕК от 24.08.2006 г. *“Относно цифровизацията и он-лайн достъпа на културна продукция и цифровото съхранение”*, в който посочва, че през 2008 г. в България все още не съществува национална стратегия относно дигитализацията на културното наследство.
- ◆ на 28 февруари 2010 г. - доклад на същата тема - състоянието от 2010 г. е допълнено и от твърдението, че към 2010 г. в България все още няма национален агрегатор на данни.

REPORT by Bulgaria

http://ec.europa.eu/information_society/activities/digital_libraries/doc/recommendation/reports_290208/bulgaria.pdf

http://ec.europa.eu/information_society/activities/digital_libraries/doc/recommendation/reports_2010/bulgaria.pdf

ДИГИТАЛИЗАЦИЯТА В БЪЛГАРИЯ (2)

Докладът 2010^{-та} отразява редица инициативи на българските библиотеки и музеи и посочения напредък в областта на дигитализацията

Съдържа редица неточности най-вече по отношение на посочените цифрови показатели.

Най-грубата неточност е, че две години след като България вече присъства активно в Европеана с повече от 12000 записа от колекциите на РБ “Пенчо Славейков” – Варна, докладът на българското правителство отчита, че в Европеана няма български данни, а “Българските културни институции се подготвят да представят техните дигитални колекции в Европеана”.

Публикуваният по същото време обобщен доклад^(*) на ЕК, споменава само бегло България в частта със съществуващите публично-частни партньорства, споменавайки като добра практика Регионална библиотека “Стилиян Чилингиров” – Шумен.

ДИГИТАЛИЗАЦИЯТА В БЪЛГАРИЯ (3)

Докладът отчита:

- ◆ Липсата на национална политика по отношение на дигитализацията
- ◆ Няма изградено законодателство в тази област и изградена политика по отношение на осиротелите творби, и тези които не могат да бъдат отпечатани повече;
- ◆ Липсата на национална политика в областта на авторското право и по отношение на творбите, създадени в цифров вид (digital-born).

Финансирането, което отделя българското правителство за дигитализация, е или пренебрежимо малко или въобще липсва, и съответно не е цитирано в обобщения доклад на комисията.

Към февруари 2010 г. българското съдържание в ЕВРОПЕАНА е под 0.08% от общото съдържание.

ИНИЦИАТИВИ НА
БЪЛГАРСКИТЕ БИБЛИОТЕКИ

Радка Калчева, 5 юни 2013 г.

До началото на 2013 г. Националната библиотека сканира и включва в Дигиталната библиотека общо около 290 000 файла – ръкописи, старопечатни книги, непубликувани документи от БИА и Ориенталския отдел, портрети и снимки, графични и картографски издания, български вестници и списания от периода 1844-1944 г. – изображения и техните систематизирани описания.

Дигиталната библиотека е структурирана в зависимост от вида на документите в няколко колекции, които са подразделени в отделни кабинети.

ПРОЕКТ “ДИГИТАЛНА БИБЛИОТЕКА”

<http://nationallibrary.bg/cgi-bin/e-cms/vis/vis.pl?s=001&p=0038&n=&vis=>

Регионална инициатива на:

- Пловдивската народна библиотека
- Регионален исторически музей
- Регионален археологически музей
- Държавна галерия – Пловдив
- Държавен архив – Пловдив

Стартира през м. април 2012 г.

Дигитализират се колекции и обекти, свързани с културно-историческото наследство на Пловдив и региона.

**ПРОЕКТ „РЕГИОНАЛЕН АГРЕГАТОР НА ЦИФРОВИЗИРАНИ
КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКИ ОБЕКТИ ОТ ПЛОВДИВ,,**

http://www.libplovdiv.com/index.php?option=com_content&view=article&id=200&Itemid=282&lang=bg

Започва работа по дигитализация на пощенски картички и снимки, издадени в края на XIX в. и началото на XX в., още през 2002 г.

Продължаващият проект “Стара Варна” е включен като добра практика в Европейските мрежи PULMAN и CALIMERA.

През 2008 г. стартира мащабен проект по дигитализация на Варненски периодичен печат, издаван в края на XIX в. и началото на XX в. и съхраняван само във фондовете на библиотеката.

Всички дигитализирани по този проект издания са включени в ЕВРОПЕАНА.

ПРОЕКТ “ВАРНЕНСКА ДИГИТАЛНА БИБЛИОТЕКА”

<http://www.libvar.bg/projects/digitalcollection/>

През 2006 г. Столична библиотека започва изграждането на електронен архив на списание "Сердика".

Това е първия в България проект в областта, предоставящ възможност на читателите да се запознаят с живота на столичани, развитието на София, културните забележителности и събитията, белязали живота на града през първата половина на миналия век.

Проектът обхваща цялата периодика на списание "Сердика" от 1937 до 1952 г.

ПРОЕКТ "СПИСАНИЕ СЕРДИКА"

<http://www.serdika.org>

РЕГИНА – Обединен каталог на регионалните библиотеки

Участници в проекта са :

- Народна библиотека “Иван Вазов” – Пловдив
- Столична библиотека
- Регионална библиотека “П. К. Яворов” – Бургас
- Регионална библиотека “П. Р. Славейков” – В. Търново

Проект за **Дигитализация** на възрожденска литература -
Регионална библиотека “Стилиян Чилингиров” – Шумен

Проектът за **Дигитализация** на фондове от периодични
издания на библиотеката при ТУ - София

ПРОЕКТИ ЗА ДИГИТАЛИЗАЦИЯ

ИНИЦИАТИВИ НА БАН

ИНИЦИАТИВИ НА МУЗЕИ И АРХИВИ

ИНИЦИАТИВИ НА ББИА

Радка Калчева, 5 юни 2013 г.

През 2011 г. ББИА инициира подготовката на **Национална програма за опазване и достъп до книжовното наследство (НПОДКН)** по проект „Напредък и устойчиво развитие на библиотечния сектор в България”.

Целта на НПОДКН е, на основата на подробно проучване на реалното състояние на документите, да предложи *система за организация, управление и финансиране на опазването и достъпа до книжовното наследство.*

ББИА предприема специализирано проучване на проблемите на опазването на книжовното наследство в българските библиотеки и разработва анкетна карта като част от дейностите по подготовката на програмата за изготвяне на адекватни политика и стратегия, както и на конкретни планове и времеви рамки за опазване и съхранение на националнозначимите фондове.

ИНИЦИАТИВИ

Изводите, направени от проучването, отнасящи се до дигитализацията в България, са следните:

- Дигитализирането с цел опазване и достъп се осъществява в доста скромнен обем в сравнение с държавите-членки на Европейския съюз. Едва една четвърт от анкетираните библиотеки дигитализират документи от книжовното наследство, като само 5,54% от цялото книжовно наследство е вече дигитализирано.
- **Не е създаден** национален регистър на дигитализираните обекти.
- **Не се осъществява национална координация** на дигитализационните процеси. Отсъстват национално съгласувани критерии за съхранение и достъп до книжовното наследство. Не са разпределени ангажиментите между библиотеките, държавата и частния сектор.

**Изследването, иницирано от ББИА,
обхваща 81 библиотеки**

Изводите от проучването:

(2)

- Дигитализацията се извършва предимно с финансиране по проекти.
- **Няма национални програми**, предназначени за дигитализация на книжовното наследство.
- При 87% от анкетираните библиотеки (64 от 81 отговорили) **бюджетът** за дигитализация е **0 лв. годишно**.
- Основен приоритет на 57% библиотеките до края на 2012 г. е дигитализацията, осигуряването на онлайн достъп и предлагането на електронни услуги.

**Изследването, инициирано от ББИА,
обхваща 81 библиотеки**

След отчитане на резултатите на мащабното проучване, през месец май 2012 г. ББИА публикува проект за **Национална стратегия и програма за опазване на книжовното културно наследство в българските библиотеки и осигуряване на достъп до него.**

Към настоящия момент проектът все още не е приет от държавата като официален документ.

ИНИЦИАТИВИ

ДРУГИ ИНИЦИАТИВИ

Радка Калчева, 5 юни 2013 г.

“Необходимите стъпки за интегриране на България в европейското начинание Европейана”
април 2010 г., Пловдив

“Българското съдържание в Европейана”
октомври 2010 г., Пловдив

“Българският прочит на докладите Новият
Ренесанс на Комитета на мъдреците и
Стратегическия план на Европейана 2011 – 2015 г.”
март 2011 г., Брюксел

“Европейана и българските институции”
април 2012 г., Пловдив

ИНИЦИАТИВИ

Форуми, инициирани от:

- Емил Стоянов
- Министерство на културата

Работна група към Министерството на
културата – 20 януари 2012 г.

Национална кръгла маса на тема „Опазване и достъп до книжовното културно наследство в библиотеките“

ИНИЦИАТИВИ

Осъществени от:

- ББИА
- Публични и частни организации

“Европеана – мисията възможна”
януари 2012 г.

“Проекти с българско участие за цифровизация и разпространение на научното и културното наследство чрез публикуване в Европеана”
март 2012 г.

“Българското участие в Европеана. Сътрудничество и развитие”
октомври 2012 г.

На 6 ноември 2012 г. се провежда заседание на Съвета по култура, духовност и национална идентичност^(*) към президента на република България с тема **„Основи на националната стратегия за култура на България“**.

На заседанието са обсъдени основните приоритети, които залягат в бъдещата стратегия.

<http://president.bg/cat128/Osnovi-na-nacionalnata-strategia-za-kultura-na-Bulgaria/>

ИНИЦИАТИВИ

- Президентство
- Министерство на културата

На 9 ноември 2012 г. в МК се провежда кръгла маса **“Опазване и представяне на културното наследство чрез дигиталната библиотека Европеана”**.

През месец ноември 2011 г. Министерството на културата публикува **проект на Национална стратегия** за развитие на културата.

В частта, озаглавена Стратегическа цел No 3 - *Създаване на условия за развитието на културните и творческите индустрии*, Оперативна цел No 1 - *Цифровизация на културното съдържание като възможност за неговото съхранение, опазване и разпространение*, Министерството на културата отчита, че трябва:

- неотложно и в най-кратки срокове да се изработи **Национална програма за цифровизация** на културното съдържание, съхранявано в библиотеки, музеи, архиви и други културни институции, което е част от националното културно наследство;
- да създаде звено, което да започне създаването на **регистър с всички цифровизирани** обекти;
- да определи **Национален съвет от експерти**, които да утвърдят общи за страната стандарти за цифровизация в съответствие с европейските стандартизационни указания;
- да създаде **План за прилагането на програмата**, в който да са посочени конкретни финансови инструменти за нейното изпълнение и срокове.

МИНИСТЕРСТВО НА КУЛТУРАТА - ИНИЦИАТИВИ

БЪЛГАРИЯ В ЕВРОПЕАНА – КЪМ ДЕКЕМВРИ 2012 Г.

2011 г.

• 38 263

2015 г.

• 267 000

14 %

17 %

2012 г.

• 50 582

Национална библиотека
Регионална библиотека – Варна
ATHENA
Онтотекст
НАБИС

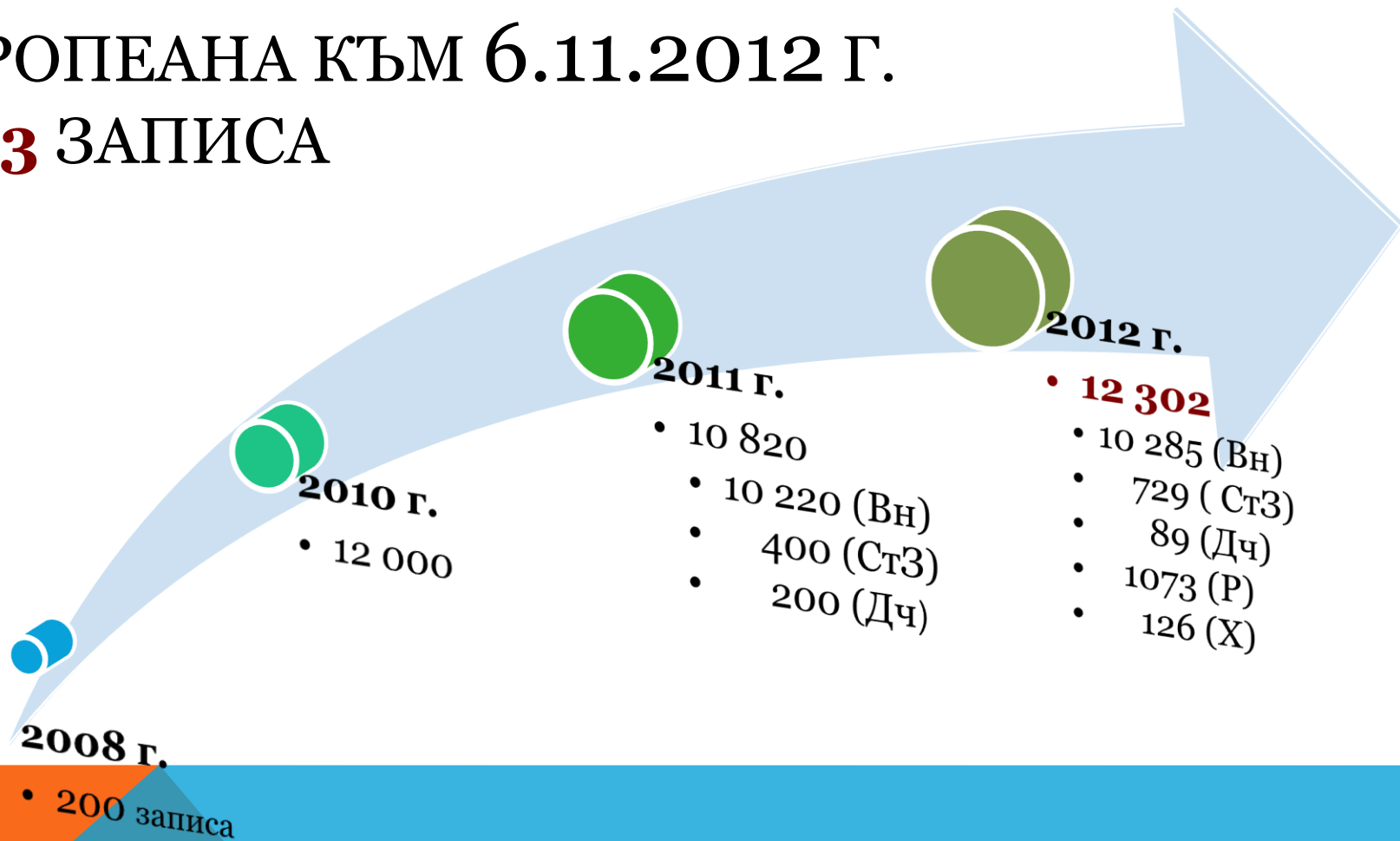
Препоръка 2011/711/ЕС

Относно цифровизацията и предоставянето чрез Интернет на материали в областта на културата, както и за съхранението на материали в цифров вид (27.10.2011 г.)

Радка Калчева, 5 юни 2013 г.

РЕГИОНАЛНА БИБЛИОТЕКА "ПЕНЧО СЛАВЕЙКОВ" В ЕВРОПЕАНА КЪМ 6.11.2012 Г.

35 123 ЗАПИСА

70 % от българското съдържание

РЕГИОНАЛНА БИБЛИОТЕКА “ПЕНЧО СЛАВЕЙКОВ” – АГРЕГАТОР НА ДАННИ

Регионална библиотека “Пенчо Славейков” – Варна

Регионална библиотека “Дора Габе” – Добрич

Библиотека “Родина” – Стара Загора

Регионална библиотека “Любен Каравелов” – Русе

Регионална библиотека “Христо Смирненски” - Хасково

35 123 записи

Направеният анализ показва, че ЕК полага големи усилия да насърчи и стимулира страните-членки в процеса по дигитализация на културното наследство.

В европейски мащаб все още не е ясно как и какво да се запази от създадените в дигитален вид (digital-born) материали.

В световен мащаб все повече ще се акцентира върху техниките за оценка на това какви електронни ресурси да се съхраняват.

БЪДЕЩЕТО

Световните практики в тази област показват, че моделът на публично-частните партньорства е функционален и работещ. Моделът би могъл да се приложи и в България като частта, свързана със сканирането, се възложи на външен подизпълнител с цел постигане на по-добро качество и обем. Процесът по създаване на метаданни трябва да бъде осъществяван от специалистите, работещи в културните институти: библиотеки, музеи, архиви, галерии и др.

Българските културни институции могат да откликнат своевременно на най-новите тенденции, методи и средства в областта на технологиите при създаването и съхранението на дигиталните обекти, като пример за това са възможностите за Outsourcing, Crowdsourcing и Cloud computing.

БЪДЕЩЕТО

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО!

Радка Калчева

Регионална библиотека "Пенчо Славейков"

kalcheva@libvar.bg